

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli d. 20 april 1893, kl. 3 e. m.

*Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om
ändring af riksdagsordningens stadganden i afseende å
ledamöternas af Första Kammaren valbarhet m. m.*

Uti en inom Andra Kammaren väckt, till utskottets behandling hänvisad motion, n:o 225, hafva herrar *D. Persson* i Tällberg, *E. Norman* m. fl. föreslagit förändring af riksdagsordningen i syfte dels att Första Kammarens ledamöter skulle väljas för en tid af sex år, dels att census för ledamöternas af samma kammare valbarhet måtte nedsättas, dels ock att ledamot af Första Kammaren skulle åtnjuta arfvode.

Detta förslag är i motionen affattadt sålunda:

»De förändringar i riksdagsordningens stadganden angående Första Kammaren, vi tillåta oss att föreslå, äro

dels följande:

§ 6.

Första Kammarens ledamöter skola, för en tid af sex år, utses af (o. s. v. lika med nuvarande lydelse.)

Antingen:

§ 9.

Till ledamöter af Första Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått trettiofem års ålder samt ega och minst tre år näst före valet egt fastighet till taxeringsvärde, ej understigande fyrtio tusen riksdaler, eller ock till staten skatta samt under tid, som nyss är sagd, skattat för minst två tusen riksdaler årlig inkomst af kapital eller arbete. Kommer riksdagsman o. s. v. (lika med nuvarande lydelse.)

Eller:

§ 9.

Till ledamöter — — — — — taxeringsvärde ej understigande fyrtio tusen riksdaler, eller ock till staten skatta samt under en tid, som nyss är sagd, skattat för en så stor årlig inkomst af kapital eller arbete, att densamma, ensam för sig eller ock sammanlagd med en efter fem för hundra beräknad ränta å egd fastighets taxeringsvärde, uppgår till fyra tusen riksdaler. Kommer riksdagsman o. s. v.

§ 12.

Vill riksdagsman i Första Kammaren befattningen sig afsäga, eger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshafvande.

dels tillägg till riksdagsordningens första afdelning (»allmänna grunder») af en paragraf med ordningssiffran 6 i stället för 1:sta punkten i 12 § och den 23 §, så lydande:

Hvarje riksdagsman åtnjuter — — — — — fyra månader tillsammans, eller riksdagsman eljest afgår, — — — — — urtima riksdag, riksdagsman undfår — — — — — riksdaler. Den riksdagsman, som icke i rätt tid — — — — — arfvodet.

Häraf följer, att nuvarande §§ 6—22 omnumreras till 7—23.

För den händelse, att rubbning af paragrafernas ordningsföljd finnes böra undvikas, föreslå vi alternativt, att § 23 förblifver oförändrad och § 12 erhåller följande lydelse:

§ 12.

Hvarje ledamot af Första Kammaren åtnjuter (o. s. v. lika med § 23)
— — — — af arfvodet.

Vill han befattningen sig afsäga — — — — (lika med nuvarande lydelse).»

Då motionärerna ej ådagalagt, att förändring af grundlagen i afseende å den tid, för hvilken ledamöterna i Första Kammaren skola utses, är af något behof påkallad, finner utskottet ej skäl att understödja motionen i denna del.

Vidkommande motionärernas framställning i öfrigt, hafva förslag i enahanda rigtning vid flera föregående riksdagar varit föremål för Riksdagens behandling. I de yttranden öfver dessa förslag, som af konstitutionsutskottet afgifvits, har utskottet hufvudsakligen anført, att genom förslagens antagande skulle den olika karakter, grundlagsstiftarne velat gifva åt de båda kamrarne, till stor del försvinna, och sålunda de grundvalar, på hvilka representationen hvilar, i väsentlig mån rubbas. Dessa skäl för förslagens afstyrkande, hvilka städse godkänts af begge kamrarne, finner utskottet fortfarande ega giltighet, hvadan utskottet hemställer,

att motionen ej måtte föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 18 april 1893.

På utskottets vägnar:

O. BERGIUS.

Reservationer:

af herr *Ljungman*;

samt af herrar *Persson, Bengtsson, Boström, Dahn, Johnsson, Elowson, Gyllensvärd, Hedin och Hansson*, som yttrat:

Bih. till Riksd. Prot. 1893. 3 Saml. 15 Häft.

Utskottet har i afseende å den del af motionärernas förslag, som afser nedsättning från 9 till 6 år af den tid, för hvilken ledamöterna i Första Kammaren skola utses, blott yttrat, att motionärerna ej ådagalagt, att en sådan grundlagsändring är »af något behof påkallad». Då häraf skulle kunna dragas den slutsatsen, att motionärerna underlåtit att anföra några skäl för sitt ifrågavarande yrkande, tillåta vi oss att erinra, att så icke är förhållandet. Man kan ju hysa olika meningar om beskaffenheten af dessa skäl — vi för vår del anse dem giltiga — men ett icke motiveradt uttalande af den meningen, att ett förslag till grundlagsändring, för hvilket skäl blifvit anförda, icke ådagalagt behovet af denna förändring, synes oss icke uppfylla billiga anspråk på hvad riksdagsordningen menar med ett »utlåtande öfver de från kamrarne till utskottet hänvisade grundlagsfrågor».

Vidkommande motionärernas öfriga förslag har utskottet icke heller inlåtit sig på något bemötande af de skäl, motionärerna till stöd för dem anført, utan endast åberopat, att konstitutionsutskottet vid flere föregående tillfällen mot dylika förslag anført, att genom deras antagande de båda kamrarnes »olika karakter» skulle till stor del försvinna, samt i och dermed representationens grundvalar väsentligen rubbas; och uppgifver utskottet, att dessa skäl städse blifvit af båda kamrarne godkända.

Härvid få vi erinra,

dels att utskottet glömt bort, att konstitutionsutskottet år 1872 framlade och Andra Kammaren gillade ett förslag till sådan ändring af 9 § riksdagsordningen, att valbarhet till Första Kammaren skulle tillkomma män, som uppnått trettiofem års ålder samt till staten skatta och under minst tre år näst före valet skattat för en så stor årlig inkomst af kapital eller arbete, att densamma, ensam för sig eller ock sammanlagd med en efter fem för hundra beräknad ränta å egd fastighets taxeringsvärde, uppgår till fyra tusen riksdaler,

dels att ett bifall till utskottets hemställanden om afslag icke i och för sig innebär äfven ett godkännande af de för afslaget anförda skäl,

dels att, om också Riksdagens båda kamrar — med nyssnämnda af utskottet förbigångna undantag — afslagit de motioner om ändring af bestämmelserna rörande valbarhet till Första Kammaren, som väcktes redan under det nya representationsskickets tidigare år (1869, 1872, 1873, 1874, 1875, 1878), åsigterna i frågan kunna på grund af förändrade förhållanden och en erfarenhet, som numera sträcker sig öfver mer än ett fjerdedels århundrade, hafva undergått en väsentlig förändring.

På grund af de skäl, som af motionärerna anförts, och — hvad angår valet mellan deras alternativa förslag till ändring af 9 § riksdagsord-

ningen — under hänvisning till Andra Kammarens beslut år 1872, anse vi oss böra förorda deras förslag, endast med den redaktionsförändring att, dels till undvikande af vare sig rubbning i paragrafföljden eller införande på skilda ställen af bestämmelse om arfvode för hvardera kammarens ledamöter, denna meddelas samfäldt för båda kamrarna i 23 §, och denna paragraf, i stället för den sista under rubriken *b) Andra Kam-maren* blifver den första under rubriken *c) Gemensamma bestämmelser*, dels i 8 § »nio år» utbytes mot *sex* år.

Vi hemställa således, att Riksdagen måtte besluta att till hvilande för vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändring af §§ 6, 8, 9, 12 och 23 riksdagsordningen.

§ 6.

Första Kammarens ledamöter skola, för en tid af *sex* år, utses af lands-tingen och stadsfullmäktige i de städer, som ej i landsting deltaga. Hvarje landsting och sådan stad, som nu nämnd är, väljer, efter folkmängden inom sitt område, en riksdagsman för hvarje fullt tal af trettiotusen. Går ej folkmängden upp till trettiotusen, väljes dock en riksdagsman.

§ 8.

Riksdagsman i Första Kammaren, som vid riksdags början sin befattning icke *sex* år innehaft, må dermed till riksdagens slut fortfara, ändå att under tiden *sex* år från valet förflyta.

§ 9.

Till ledamöter i Första Kammaren kunna endast väljas män, som uppnått trettifem års ålder samt ega och minst tre år näst före valet egt fastighet till taxeringsvärde, ej understigande *fyratiotusen* riksdaler, eller ock till staten skatta, samt under tid, som nyss är sagd, skattat för en så stor årlig inkomst af kapital eller arbete, att densamma, ensam för sig eller ock sammanlagd med en efter fem för hundra beräknad ränta å egd fastighets taxeringsvärde, uppgår till *fyra tusen* riksdaler. Kommer riksdagsman, efter det han vald blifvit, i den ställning, att han ej längre skulle varit valbar till ledamot i kammaren, frånträder han sin befattning.

§ 12.

Vill riksdagsman i Första Kammaren befattningen sig afsäga, eger han det göra vid valtillfället eller sedermera, mellan riksdagar, hos Konungens befallningshafvande.

C. Gemensamma bestämmelser.

§ 23.

Hvarje *riksdagsman* åtnjuter af statsmedel ersättning för resekostnad till och från riksdagen samt arfvode af ett tusen tvåhundra riksdaler för hvarje lagtima riksdag; dock att, när antingen Konungen upplöser riksdag, innan den varit fyra månader tillsammans, eller *riksdagsman* eljest afgår från sin befattning under riksdagen, innan så lång tid af dess sammanträde förflutit, eller Riksdagen sammanträder i följd deraf att Konungen, med upplösande af riksdag, förordnat om nya val, så ock under urtima riksdag, *riksdagsman* undfår, jemte resekostnadsersättning, i dagtraktamente tio riksdaler, hvilket dock ej må öfverstiga sammanlagdt ett tusen tvåhundra riksdaler.

Den *riksdagsman*, som icke i rätt tid vid Riksdagen sig inställer, skall för hvarje dag han uteblifver vara förlustig tio riksdaler af arfvodet.

§ 24.

Rösträtt må — — — — —
— — — — — sig inställer.

Herrar *Vahlin* och *Wikstén* hafva velat tillkännagifva, att de ej deltagit i ärendets behandling inom utskottet.